

Wartości a nonkonformizm pielęgniarek, Dariusz Popiński

Cel pracy: Określenie związków występujących pomiędzy osobowościowym nonkonformizmem a preferowanymi wartościami warszawskich pielęgniarek

Model badawczy: korelacyjny

Narzędzia badawcze:

Kwestionariusz Twórczego Zachowania KANH III (Bernacka, Popek, Gierczyk, 2016)

Kwestionariusz PVR-RR Schartz'a w polskiej adaptacji Ciecuch (2013)

3. ANALIZA I INTERPRETACJA WYNIKÓW BADAŃ WŁASNYCH

1. OPIS WYNIKÓW BADAŃ

1.1. Statystyki opisowe

W badaniu będącym przedmiotem niniejszej pracy dyplomowej wzięło udział 105 osób (n=90 – pielęgniarek oraz n=15-pielęgniarzy. Grupa została podzielona pod względem wybranych zmiennych socjodemograficznych. W przypadku miejsca zamieszkania, najliczniejszą podgrupę stanowią osoby zamieszkujące Warszawę (n=57; 54,3%). W zakresie stażu pracy – osoby pracujące w zawodzie ponad 20 lat (n=55; 52,4%). W zakresie wykształcenia natomiast – osoby posiadające wykształcenie magisterskie ze specjalizacją (n=28; 26,7%). Dodatkowo w badanej grupie n=42 osób posiada specjalizację (40%). Opis socjodemograficzny grupy przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1

Opis socjodemograficzny grupy

		n	%
Płeć	Kobieta	90	85,7
	Mężczyzna	15	14,3
Miejsce zamieszkania	Warszawa	57	54,3
	Aglomeracja	15	14,3
	Poza aglomeracją	33	31,4
Staż pracy	1-5 lat	16	15,2
	6-10 lat	7	6,7

	11-15 lat	19	18,1
	16-20 lat	8	7,6
	> 20 lat	55	52,4
Wykształcenie	Średnie	18	17,1
	Pół wyższe	8	7,6
	Licencjackie	22	21,0
	Magisterskie	15	14,3
	Magisterskie ze specjalizacją	28	26,7
Specjalizacja	Tak	42	40,0
	Nie	63	60,0

Legenda: *n* – N ważnych odpowiedzi, % - wyrażenie procentowe wartości *n*

Źródło: Opracowanie własne

W badaniu własnym wykorzystano kwestionariusze służące do zbadania dwóch zmiennych psychologicznych: *nonkonformizm (KANH-III)* oraz *pomiar wartości (PVQ-RR)*. Wybrane statystyki zmiennych przedstawiono w Tabeli 2. W tabeli przedstawiono również wynik testu normalności rozkładu Shapiro-Wilka wyrażony parametrami: *SW-W* oraz *p*.

Tabela 2

Statystyki opisowej zmiennych psychologicznych: Pomiar wartości (PVQ-RR) oraz Nonkonformizm (KANH-III)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Maks</i>	<i>Sk</i>	<i>Kurt</i>	<i>SW-W</i>	<i>p</i>
Osiągnięcia	-0,29	0,78	-1,98	1,91	0,09	-0,03	0,99	0,81
Hedonizm	0,20	0,72	-1,75	1,58	-0,23	-0,05	0,99	0,36
Stymulacja	-0,33	0,93	-2,89	1,58	-0,38	-0,52	0,98	0,05
Kierowanie sobą w działaniu	0,48	0,57	-1,05	1,91	0,04	0,21	0,99	0,93
Kierowanie sobą w myśleniu	0,11	0,68	-1,49	1,91	-0,24	-0,35	0,98	0,22
Uniwersalizm-tolerancja	0,27	0,73	-2,18	1,74	-0,81	0,82	0,96	<0,05
Uniwersalizm ekologiczny	0,18	0,88	-2,88	2,00	-0,82	1,36	0,96	<0,05
Uniwersalizm społeczny	0,36	0,69	-1,51	1,67	-0,30	-0,34	0,98	0,27
Życzliwość-troskliwość	0,56	0,63	-1,14	2,51	0,05	0,42	1,00	0,99
Życzliwość-niezawodność	0,58	0,60	-1,56	1,72	-0,64	1,02	0,97	0,02
Pokora	-0,35	0,83	-3,18	1,84	-0,50	0,68	0,97	0,03
Przystosowanie do ludzi	-0,32	0,82	-3,21	0,86	-1,22	1,34	0,90	<0,05
Przystosowanie do reguł	-0,10	0,80	-2,65	1,58	-0,57	0,43	0,98	0,12

Tradycja	-0,13	0,98	-3,98	2,23	-1,07	2,45	0,94	<0,05
Bezpieczeństwo społeczne	0,60	0,92	-3,05	2,33	-0,81	1,50	0,96	0,01
Bezpieczeństwo osobiste	0,55	0,58	-1,25	2,00	-0,03	0,51	0,99	0,37
Prestiż	0,22	0,67	-2,09	1,75	-0,42	1,05	0,98	0,12
Władza nad zasobami	-0,92	1,21	-3,89	1,91	-0,32	-0,34	0,98	0,24
Władza nad ludźmi	-1,66	1,20	-4,37	1,49	0,40	-0,39	0,98	0,07
Nonkonformizm	31,51	7,28	11,00	52,00	0,06	0,48	0,99	0,74

Adnotacja: Test normalności rozkładu Shapiro-Wilka, współczynnik istotności statystycznej $p < 0,05$

Legenda: *M* - średnia; *SD* - odchylenie standardowe; *Min* - wartość minimalna; *Maks* - wartość maksymalna; *Sk* - skośność; *Kurt* - Kurtosa; *K-S*; - wynik testu Kołmogorowa-Smirnowa; *p* - istotność statystyczna

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie danych przedstawionych w Tabeli 2 wynika, że nasilenie nonkonformizmu w badanej grupie kształtuje się na przeciętnym poziomie. Dodatkowo wartości kwestionariusza PVQ-RR powyżej średniej preferencji wszystkich wartości stanowią: *bezpieczeństwo społeczne* ($M=0,60$); *życzliwość-niezawodność* ($M=0,58$); *życzliwość-troskliwość* ($M=0,56$); *Bezpieczeństwo osobiste* ($M=0,55$); *Kierowanie sobą w działaniu* ($M=-.48$) oraz *Uniwersalizm społeczny*; *Uniwersalizm-tolerancja*; *Prestiż*; *Hedonizm*; *Uniwersalizm ekologiczny*; *Kierowanie sobą w myśleniu*.

1.2. Weryfikacja hipotezy badawczej 1

W ramach weryfikacji hipotezy badawczej 1, zakładającej istnienie związku pomiędzy poszczególnymi itemami wartości a nonkonformizmem przeprowadzono nieparametryczny test korelacji rho Spearmana. Wyniki testu przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Korelacja rho Spearmana pomiędzy wymiarami wartości a nonkonformizmem

	Nonkonformizm
Osiągnięcia	0,224*
Hedonizm	0,155
Stymulacja	0,141
Kierowanie sobą w działaniu	0,342*
Kierowanie sobą w myśleniu	0,259*
Uniwersalizm-tolerancja	0,186
Uniwersalizm ekologiczny	0,165

Uniwersalizm społeczny	0,029
Życzliwość-troskliwość	-0,050
Życzliwość-niezawodność	-0,038
Pokora	-0,473*
Przystosowanie do ludzi	-0,306*
Przystosowanie do reguł	0,022
Tradycja	-0,197*
Bezpieczeństwo społeczne	0,112
Bezpieczeństwo osobiste	-0,038
Prestiż	0,056
Władza nad zasobami	-0,070
Władza nad ludźmi	-0,037

Adnotacja: Test korelacji rho Spearmana, współczynnik istotności statystycznej ustalony $p < 0,05$

Źródło: Opracowanie własne

Z danych przedstawionych w tabeli 3 wynika, że istnieje istotna statystycznie, słaba i dodatnia korelacja pomiędzy poszczególnymi wymiarami wyrażającymi *Otwartość na zmianę* takimi jak: *kierowanie sobą w działaniu* (rho Spearmana=0,342) i *kierowanie sobą w myśleniu* (rho Spearmana=0,259) a nasileniem nonkonformizmu. Słabą, dodatnią korelację zaobserwowano również w przypadku jednego z wymiarów wyrażających *Umacnianie siebie*, którym jest wymiar *Osiągnięcia* (0,224) oraz umiarkowaną, ujemną korelację dla trzech wymiarów wyrażających *Zachowawczość* tj. *Pokora* (rho Spearmana=-0,473); *Tradycja* (rho Spearmana=-0,197) i *przystosowanie do ludzi* (rho Spearmana=-0,306). W oparciu o powyższe, należy uznać hipotezę badawczą 1 za zweryfikowaną pozytywnie.

1.3. Weryfikacja hipotezy badawczej 2

W ramach weryfikacji hipotezy badawczej 2, zakładającej że wybrane wartości wyrażające otwartość na zmianę oraz zachowawczość stanowią predyktory nasilenia nonkonformizmu, przeprowadzono analizę regresji liniowej. Wyniki przedstawiono w Tabeli 4. Model jest średnio dopasowany do danych i wyjaśnia 24% wariacji.

Tabela 4

Współczynniki analizy regresji dla zmiennej zależnej: nonkonformizm

Model 1: $F(6; 98) = 4,31; p < 0,00; R^2_{adj} = 0,18; \Delta R^2 = 0,24$

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
(Stała)			29,951	33,173	<0,05
Osiągnięcia	0,358	0,112	3,320	3,204	<0,05
Kierowanie sobą w działaniu	0,242	0,095	3,077	2,538	<0,05
Kierowanie sobą w myśleniu	0,211	0,093	2,276	2,270	<0,05
Pokora	-0,392	0,098	-3,454	-3,992	<0,05
Przystosowanie do ludzi	-0,140	0,100	-1,243	-1,407	0,16
Tradycja	-0,155	0,098	-1,158	-1,589	0,12

Adnotacja: Zmienna zależna: Nonkonformizm

Legenda: *B* - współczynnik niestandardyzowany regresji; *SE* - błąd standardowy; *Beta* - współczynnik standardyzowany regresji; *t* - wynik testu *t* Studenta; *F* - wynik analizy wariancji; ΔF - zmiana wyniku *F*; R^2 adj. - skorygowane *R*-kwadrat; ΔR^2 - zmiana wartości *R*²

Źródło: Opracowanie własne

W oparciu o dane przedstawione w tabeli 4 należy uznać, że *Osiągnięcia*, *Kierowanie sobą w działaniu*, *Kierowanie sobą w myśleniu* stanowią istotne predyktory nasilenia nonkonformizmu o słabo dodatnim kierunku korelacji, natomiast: *Pokora* stanowi istotny predyktor nasilenia konformizmu – a więc nasilenia nonkonformizmu o ujemnym kierunku korelacji. W oparciu o powyższe, należy uznać, że hipoteza badawcza druga zweryfikowała się pozytywnie.

1.4. Weryfikacja hipotezy badawczej 3

W celu weryfikacji hipotezy badawczej 3, zakładającej że wybrane zmienne socjodemograficzne różnicują w sposób istotny statystycznie predyktory nonkonformizmu w badanej grupie przeprowadzono testy Kruskala-Wallisa oraz U Mann'a-Whitney'a. Wyniki testów przedstawiono w tabelach 5-6.

Tabela 5

Różnice w nasileniu predyktorów nonkonformizmu względem zmiennej grupującej: staż pracy, wykształcenie oraz miejsce zamieszkania

---

Staż pracy:

	Osiągnięcia	Kierowanie sobą w działaniu	Kierowanie sobą w myśleniu	Pokora
H Kruskala – Wallisa	20,51	6,91	8,39	5,13
Istotność	<0,05*	0,14	0,08	0,27
Wykształcenie:				
H Kruskala – Wallisa	10,38	3,53	5,02	6,29
Istotność	<0,05*	0,47	0,29	0,18
Miejsce zamieszkania:				
H Kruskala – Wallisa	5,10	1,14	0,01	0,17
Istotność	0,08	0,57	0,99	0,92

Adnotacja: Test Kruskala-Wallisa, współczynnik istotności statystycznej ustalony $p < 0,05$

Źródło: Opracowanie własne

Z danych przedstawionych w tabeli 5 wynika, że staż pracy oraz wykształcenie warunkują istotne statystycznie różnice w nasileniu wymiaru *Osiągnięcia* kwestionariusza pomiaru wartości. W przypadku pozostałych predyktorów nonkonformizmu nie zaobserwowano istotnych statystycznie różnic między podgrupami.

Tabela 6

Różnice w nasileniu predyktorów nonkonformizmu wśród osób posiadających i nie posiadających specjalizacji

	Osiągnięcia	Kierowanie sobą w działaniu	Kierowanie sobą w myśleniu	Pokora
U	1291,0	1172,0	1115,0	1223,5
Z	0,2	-1,0	-1,4	0,6
Istotność	0,8	0,3	0,2	0,5

Z danych przedstawionych w Tabeli 6, wynika że specjalizacja nie warunkuje istotnych statystycznie różnic w nasileniu predyktorów nonkonformizmu. W oparciu o testy wykonane w tabeli 5 i 6 należy uznać, że hipoteza badawcza 3 zweryfikowała się negatywnie. Różnice w podgrupach występują jedynie względem stażu pracy i wykształcenia oraz dotyczą jedynie predyktora: *Osiągnięcia*.

2. DYSKUSJA WYNIKÓW

2.1. Podsumowanie wyników badań

Sformułowano następujące wnioski z badań własnych:

1. Istnieje istotna statystycznie korelacja pomiędzy poszczególnymi wymiarami wartości wyrażającymi otwartość na zmianę oraz zachowawczość a nasileniem nonkonformizmu. Wraz ze wzrostem wartości itemów: osiągnięcia, kierowanie sobą w działaniu i myśleniu nonkonformizm ulega nasileniu. Korelacja ma charakter słabo dodatni. Natomiast w przypadku wymiarów: tradycja, przystosowanie do ludzi oraz pokora – korelacja ma charakter słabo ujemny. Wraz ze wzrostem wartości tych itemów nasilenie nonkonformizmu maleje.
2. Wymiary: osiągnięcia, kierowanie sobą w działaniu oraz kierowanie sobą w myśleniu stanowią istotne predyktory nasilenia nonkonformizmu. Korelacja ma charakter słabo dodatni.
3. Wymiar: pokora stanowi istotny predyktor nonkonformizmu o ujemnym kierunku korelacji.
4. Istotne statystycznie różnice pomiędzy poszczególnymi podgrupami zmiennych socjodemograficznych: staż pracy oraz wykształcenie występują jedynie w przypadku wymiaru *Osiągnięcia* kwestionariusza pomiaru wartości.
5. Pozostałe zmienne socjodemograficzne nie warunkują istotnych statystycznie różnic predyktorów nonkonformizmu.

6. Różnice w nasileniu nonkonformizmu w poszczególnych podgrupach zmiennych socjodemograficznych nie są istotne statystycznie.
7. Nasilenie nonkonformizmu w badanej grupie kształtuje się na średnim poziomie.
8. Wartości kwestionariusza PVQ-RR powyżej średniej preferencji wszystkich wartości stanowią: bezpieczeństwo społeczne; życzliwość-niezawodność; życzliwość-troskliwość; Bezpieczeństwo osobiste; Kierowanie sobą w działaniu; Uniwersalizm społeczny; Uniwersalizm-tolerancja; Prestiż; Hedonizm; Uniwersalizm ekologiczny; Kierowanie sobą w myśleniu.

2.2. Wyniki badań własnych a dotychczasowe badania

2.3. Ograniczenia badań własnych. Perspektywy przyszłych badań. Praktyczne implikacje badań

Ograniczeniami badań własnych jest mała liczność próby badawczej. Dodatkowo 2/3 grupy stanowią osoby zamieszkujące Warszawę lub jej bezpośrednią aglomeracją (do 15 km) co w praktyce oznacza, że wniosków płynących z badań nie należy uogólniać na grupę zawodową pielęgniarek i pielęgniarzy, a raczej zaznaczać, że badania zostały wykonane wśród osób pracujących w Warszawie.